

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Cumhuriyet tarihinin önemli olaylarından olan Dersim 1938 Olayları ve yaşanan acılar sık sık kamuoyunun gündemine gelmektedir. Dersim Olaylarının aydınlatılarak kamu vicdanının rahata kavuşturulması; toplumsal barışın inşasına katkı sunacağı gibi; geçmişle yüzleşme ve acıların onarılmasında da önemli bir işlev görecektir. Dersim 1938 olaylarının araştırılması amacıyla; Anayasanın 98. İç Tüzüğü'nün 104. Ve 105. Maddeleri gereğince, Meclis Araştırması Açılması için; gereğini arz ve teklif ederiz.

Kemal AKTAŞ

Van Milletvekili

GEREKÇE:

Cumhuriyet tarihinin önemli olaylarından birisi olan; 1937-1938 yıllarında yaşanan “Dersim İsyanı” ya da “Dersim Katliamı” olarak ifade edilen olaylar son günlerde yeniden tartışma konusu olmaktadır. Olay ile ilgili resmi devlet arşivleri açılmadığı için; yaşanan olay kimilerince bir isyanın bastırılması, kimilerince de; devletin Dersim bölgesinde giriştiği planlı bir katliam olduğu tartışılmaya devam edilmektedir. Kısıtlı belgeler üzerinde yapılan araştırmalar ve kimi kamu görevlilerinin söyleşi ve hatıratlarında anlattıkları sınırlı bilgiler ışığında bölgede adım adım devlet tarafından hazırlanan bir planın devreye sokulduğu anlaşılmaktadır.

Bölgenin “**ıslah edilmesi**” gereken bir bölge olarak görüldüğü ve bölgeyle ilgili devlet kurumlarınca çeşitli kereler raporlar hazırlatıldığı tarihi kaynaklarda yer almaktadır.

1926 yılından 1936 yılına kadar bölge ile ilgili 4 adet raporun hazırlandığı ve tüm bu raporlarda bölgenin öncelikle askeri yöntemler kullanılarak devlete itaat eder hale getirilmeleri salık verilmektedir.

Öyle ki; bazı raporlarda bölge devlet açısından bir “**çıbanbaşı**” olarak tarif edilmekte ve bu çıbanın ivedilikle “**kesilip atılmasının memleket hayrı için farz**” olduğuna vurgu yapılmaktadır.

Hazırlanan bu planlarda bölgenin inançsal ve kimliksel farklılıklarına sık sık vurgu yapılmakta (Kürt-Alevi) ve bu bölgenin Türkleştirilmesi ve Müslümanlaştırılması gerektiğinin altı da çizilmektedir.

25 Aralık 1935 yılında 2884 sayılı Tunceli Vilayetine İdaresi Hakkında 2884 sayılı kanun çıkarılarak bölge özel yetkilerle donatılmış valiler ve bölge müfettişliklerince idare edilmeye başlanmıştır. Tarih Boyunca coğrafi olarak DERSİM olarak bilinen yerin adı 1936 yılında Tunceli olarak değiştirilmiştir.

Hazırlanan planların uygulamaya başlanmasıyla 20 Mart 1937 başlayan askeri harekât 1938 Aralık ayına kadar sürmüştür.

O dönem bölgede görev yapan kimi kamu görevlilerinin hatıratlarında anlatıldığına göre 13.000 ile 40.000 civarında kişinin toplu olarak mağaralarda, derelerde, sığındıkları yerlerde zehirli gazlar da kullanılmak suretiyle öldürüldükleri ortaya çıkmış durumdadır. Ayrıca yapılan hava bombardımanlarıyla kitlesel olarak insanların öldürülmeleri sağlanmış; **“canlı olan her şeyin öldürülmesi”** emriyle insanlar dışında hayvanların dahi öldürüldüğü yapılan söyleşilerde itiraf edilmiştir.

Askeri harekâtlardan sonra Dersim bölgesinin inançsal ve toplumsal önderlerinden başta Seyit Rıza(75 yaşında) ve oğlu Hüseyin(16 yaşında) olmak üzere 6 kişi hukuk ilkeleri çiğnenerek idam edilmiştir.

12 binden fazla insan batı illerine sürgün edilmişler.

Anne babaları öldürülmüş olan pek çok çocuk kamu görevlilerine evlatlık olarak verilmiştir. Yıllar sonra **“Dersimin Kayıp Kızları”** adlı bir belgesel çalışmasıyla trajik hayat hikâyeleri öğrenilebilmiştir.

Dersim Halkı yıllarca uğradıkları katliamı ve uğradıkları ayrımcılığı dile getirmişler ancak; bu haykırıışlar hep görmezden gelinmiştir.

61. Hükümetin başbakanı Sayın Recep Tayyip ERDOĞAN 23 Kasım 2011 yılında yapmış olduğu bir konuşmada Dersim’de yaşananları dile getirmiş **“özür dilemek gerekiyorsa devlet adına özür dilerim”** diyerek konuyu tekrar kamuoyunun gündemine taşımıştır.

Bu konuşma sonrası hem Dersim Olaylarında yakınlarını kaybedenler hem de kamuoyunda olayla ilgili araştırmaların soruşturmaların yapılacağı ve mağduriyetlerin giderileceği beklentisi oluşmuştur.

Ancak; aradan geçen 3 yıllık zaman içinde olayların araştırılması yönünde somut bir atılmamış ve beklentiler karşılıksız kalmıştır.

Geçtiğimiz günlerde 62. Hükümetin Başbakanı Sayın Ahmet DAVUTOĞLU hükümetin” Alevi Açılımı” ile ilgili çalışmasını anlatırken; Cumhurbaşkanı Sayın Recep Tayyip ERDOĞAN’ın yapmış olduğu 2011 yılındaki özür konusunu hatırlatmış ve konu tekrar kamuoyunun gündemine gelmiştir.

Kamuoyu Dersim Olaylarında yaşanan acıların iç politika malzemesi olarak kullanılması ve rakip siyasi partileri eleştirme adına gündeme getirilmesinde ciddi rahatsızlık duymaktadır.

Belirtilen gerekçelerle Dersim 1938 Olaylarının Meclis Araştırması Açılarak; Araştırılıp, Hakikatlerin ortaya konması ve geçmişle yüzleşilerek; sorumluların ortaya çıkarılması büyük önem taşımaktadır.

1. Pervin BULDAN
HDP Iğdır Milletvekili

2. İdris BALUKEN
HDP Bingöl Milletvekili

3. Sırrı Süreyya ÖNDER
HDP İstanbul Milletvekili

4. Sebahat TUNCEL
HDP İstanbul Milletvekili

5. Ertuğrul KÜRKÇÜ
HDP Mersin Milletvekili

6. Murat BOZLAK
HDP Adana Milletvekili

7. Halil AKSOY
HDP Ağrı Milletvekili

8. Ayla AKAT ATA
HDP Batman Milletvekili

9. Bengi YILDIZ
HDP Batman Milletvekili

10. Hüsamettin ZENDERLİOĞLU
HDP Bitlis Milletvekili

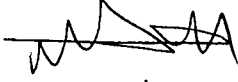
12. Nursel AYDOĞAN
HDP Diyarbakır Milletvekili

13. Altan TAN
HDP Diyarbakır Milletvekili

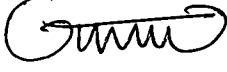
14. Adil ZOZANİ
HDP Hakkari milletvekili

15. Esat CANAN
HDP Hakkari milletvekili

16. A. Levent TÜZEL
HDP İstanbul milletvekili

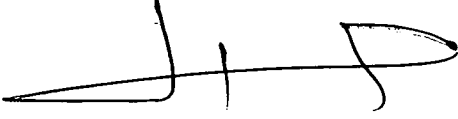
17. Mülkiye BİRTANE
HDP Kars Milletvekili

19. Gülser YILDIRIM
HDP Mardin milletvekili

21. İbrahim BİNİCİ
HDP Şanlıurfa Milletvekili

23. Hasip KAPLAN
HDP Şırnak Milletvekili

25. Faysal SARIYILDIZ
HDP Şırnak Milletvekili

27. Nazmi GÜR
HDP Van milletvekili

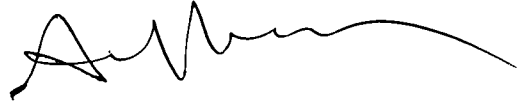
29. Aysel TUĞLUK
Van Milletvekili

18. Erol DORA
HDP Mardin Milletvekili

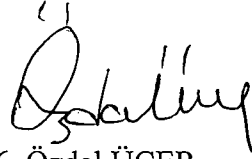
20. Demir ÇELİK
HDP Muş Milletvekili

22. İbrahim AYHAN
HDP Şanlıurfa Milletvekili

24. Selma IRMAK
HDP Şırnak Milletvekili

26. Özdal ÜÇER
HDP Van Milletvekili

28. Leyla ZANA
Diyarbakır Milletvekili

